

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/45/2008

PREFERENCJE PARTYJNE W MARCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się na początku marca¹, udział w nich wzięłoby 61% ankietowanych, minimalnie mniej niż w lutym i o 4 punkty procentowe mniej niż w styczniu. Mimo zauważalnego od listopada ubiegłego roku i obserwowanego zwykle po wyborach spadku deklaracji uczestnictwa, poziom gotowości Polaków do czynnego udziału w procedurach demokratycznych wciąż jest wyraźnie wyższy niż przed ubiegłorocznym głosowaniem. W stosunku do deklaracji sprzed wyborów to prawie o 8 punktów procentowych więcej, średnia deklarowana frekwencja w ciągu sześciu miesięcy przed rozpoczęciem kampanii wyborczej wyniosła bowiem 53,5%.

Tabela 1

Deklaracje uczestnictwa w wyborach	Wskazania respondentów według terminów badań							
	VIII 2007	IX 2007	X 2007	XI 2007	XII 2007	I 2008	II 2008	III 2008
	w procentach							
Na pewno wziął(ęła)bym/wezmę w nich udział	52	58	71	68	65	65	62	61
Nie wiem, czy wziął(ęła)bym/wezmę w nich udział	18	16	14	16	14	14	14	15
Na pewno nie wziął(ęła)bym/wezmę w nich udział	30	27	16	16	22	21	24	24

W tym miesiącu poprawiły się notowania dwóch najbardziej liczących się graczy na polskiej scenie politycznej. Nieznacznie (o 1 punkt procentowy) wzrosło poparcie dla zdecydowanie prowadzącej w naszym rankingu Platformy Obywatelskiej, na którą gotowych jest głosować 49% ankietowanych deklarujących udział w hipotetycznych wyborach. W większym stopniu przybyło zwolenników PiS-owi, który obecnie popiera 22% zdeklarowanych wyborców (o 3 punkty procentowe więcej niż w lutym). Wprawdzie dystans między obydwojema ugrupowaniami nieznacznie się zmniejszył, jednak skala przewagi, jaką ma PO nad PiS, nadal utrzymuje się na podobnym poziomie i jest niemal taka sama jak w grudniu 2007 roku.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (214) zrealizowano w dniach 7–10 marca 2008 roku na liczącej 1205 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Marzec okazał się natomiast niekorzystny dla LiD i PSL. Obu ugrupowaniom ubyło w tym miesiącu zwolenników. Bardzo wyraźnie pogorszyły się notowania LiD, który obecnie popiera 5% potencjalnych uczestników wyborów, o 4 punkty procentowe mniej niż w lutym. W stosunku do ubiegłego miesiąca ugrupowanie to utraciło poparcie prawie połowy swoich dotychczasowych sympatyków. Z kolei notowania wchodzącego w skład koalicji rządowej PSL są minimalnie gorsze niż w lutym, jednak partia ta od grudnia ubiegłego roku powoli, ale systematycznie traci poparcie.

Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach*						Wyniki wyborów parlamentarnych
	X 2007 – na tydzień przed wyborami	XI 2007	XII 2007	I 2008	II 2008	III 2008	
	w procentach						
Platforma Obywatelska RP	39	47	50	53	48	49	41,51
Prawo i Sprawiedliwość	34	25	22	21	19	22	32,11
Lewica i Demokraci	12	8	8	7	9	5	13,15
Polskie Stronnictwo Ludowe	8	8	7	6	5	4	8,91
Liga Polskich Rodzin	3	1	1	1	2	2	1,30
KPEiR	0	0	1	2	1	2	–
Partia Kobiet	2	0	1	1	1	2	0,28
Polska Partia Pracy	1	0	1	1	1	1	0,99
Porozumienie Lewicy	–	0	0	0	1	0	–
Samoobrona RP	2	1	2	1	1	0	1,54
Inne	0	0	1	0	1	1	0,22
Trudno powiedzieć	–	9	7	7	11	13	–
N=	803	587	559	578	704	732	16 142 202

* Podstawą procentowania są wszyscy ci, którzy deklarują, że na pewno wezmą udział w wyborach

Pozostałe ugrupowania niemające swych przedstawicieli w Sejmie zyskały symboliczne poparcie zadeklarowanych wyborców. Partię Kobiet, LPR i KPEiR popiera po 2% potencjalnych uczestników wyborów, a PPP – jeszcze mniej (1%). Samoobrona, znaczący współkoalicjant poprzedniego gabinetu rządowego, zdaje się odchodzić w polityczny niebyt – w tym miesiącu zebrała mniej niż 0,5% głosów.

Drugi miesiąc z rzędu obserwujemy wyraźny wzrost odsetka badanych zapewniających o wzięciu udziału w wyborach parlamentarnych, ale niepotrafiących się zdecydować, którą partię poprzeć. W marcu 13% potencjalnych uczestników głosowania zadeklarowało, że nie wie, na którą partię oddałoby swój głos. W porównaniu z lutym to wzrost o 2 punkty procentowe, a w stosunku do stycznia – aż o 6 punktów.

Po odnotowanym w lutym spadku poparcia dla obu najbardziej liczących się partii politycznych, w marcu obserwujemy wzrost ich notowań. Przy czym wyraźniej, zwłaszcza ze względu na skalę poparcia, przybyło zwolenników PiS niż PO. W ogólnym rachunku jednak te niewielkie wahania (mieszczące się w granicach błędu pomiaru) nie mają większego znaczenia i nie wpływają na pełny obraz sceny politycznej, na której rządząca partia zdecydowanie przewodzi mając nienotowane w tak długim czasie po wyborach poparcie obywateli. Poprawa wyników dwóch najbardziej liczących się rywali, co zwykle jest sygnałem wzrostu temperatury politycznego sporu między nimi, nie sprzyja notowaniom ugrupowań „z drugiej linii”. Jednak spadek poparcia dla LiD jest, jak się wydaje, nie tylko skutkiem rywalizacji konkurentów, ale także sporów wewnątrzpartyjnych i niejasności co do przyszłości tego ugrupowania. Dyskusja na temat możliwego rozejścia się SLD i Partii Demokratycznej najwyraźniej zdeprimowała zwolenników LiD, którzy w znacznej mierze wycofali swoje poparcie. Dobrej prasy nie miał też ostatnio prezes PSL, z czym można by wiązać dalszy spadek notowań tej partii. Jednak biorąc pod uwagę dłuższy okres wydaje się, że PSL nie może zdyskontować swojego sukcesu, jakim było utworzenie koalicji rządowej z PO.

Przyciągnięcie do polityki w czasie ostatnich wyborów nowego pokolenia wyborców wpłynęło nie tylko na zmianę układu sił na scenie politycznej, ale także na wzrost liczby Polaków wierzących w sens uczestniczenia w procedurach demokratycznych. Mimo niewielkiego spadku, nadal utrzymuje się wysoki poziom deklaracji udziału w wyborach – wyraźnie przewyższający ten sprzed ubiegłorocznego głosowania. Jest to tym bardziej znaczące, że w analogicznym okresie po poprzednich wyborach notowaliśmy spadek zainteresowania polityką i deklarowanej frekwencji wyborczej (w marcu 2006 roku wynosiła 50%). Obserwowany drugi miesiąc z rzędu wzrost odsetka niezdecydowanych wyborców, czyli respondentów chcących głosować, ale niemających sprecyzowanych preferencji, może zapowiadać możliwość pewnych korekt w układzie poparcia dla partii politycznych w najbliższej przyszłości.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ę)bym w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)bym w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)bym w nich udziału

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	61	15	24	1204
Płeć				
Mężczyźni	61	16	22	569
Kobiety	60	14	25	636
Wiek				
18-24 lata	61	12	27	181
25-34	56	21	22	222
35-44	61	16	24	195
45-54	67	13	20	214
55-64	67	12	20	183
65 lat i więcej	54	14	32	210
Miejsce zamieszkania				
Wieś	54	18	28	458
Miasto do 20 tys.	60	16	23	166
20-100 tys.	63	13	24	229
101-500 tys.	63	15	22	187
501 tys.i więcej mieszk.	74	10	16	164
Wykształcenie				
Podstawowe	48	15	37	330
Zasadnicze zawodowe	57	21	22	313
Średnie	66	15	19	401
Wyższe	83	5	12	160
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	84	4	12	86
Prac.umysł.niż.szczebła	74	12	15	115
Pracownicy fiz.- umysł.	50	23	27	97
Robotnicy wykwalifikowani	57	20	23	112
Robotnicy niewykwalifik.	50	22	28	55
Rolnicy	71	15	14	64
Pracujący na własny rach.	71	11	17	51
Bierni zawodowo				
Renciści	70	11	19	85
Emeryci	54	16	29	264
Uczniowie i studenci	65	11	24	112
Bezrobotni	51	12	37	105
Gospodynie domowe i inni	45	25	29	59
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	67	11	22	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	60	19	21	98
sekt. pryw. poza rolnict.	63	17	20	257
prywatnym gosp. rolnym	74	14	12	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	45	27	28	71
301-500	53	20	28	145
501-900	60	15	26	237
901-1200	67	11	22	145
Powyżej 1200 zł	79	7	14	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	51	18	32	260
Średnie	57	18	25	486
Dobre	70	10	19	458
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	63	18	19	88
Raz w tygodniu	65	14	21	616
1-2 razy w miesiącu	55	20	25	168
Kilka razy w roku	52	17	31	225
W ogóle nie uczestniczy	63	9	28	106
Poglądy polityczne				
Lewica	73	10	16	133
Centrum	59	16	26	391
Prawica	71	13	15	383
Trudno powiedzieć	45	18	37	297

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	KPEiR	Lewica i Demokraci	LPR	Partia Kobiet	PO RP	PPP	Porozumienie Lewicy	PSL
Ogółem	2	5	2	2	49	1	0	4
Płeć								
Mężczyźni	1	5	2	1	49	1	0	5
Kobiety	2	5	1	3	49	1	0	2
Wiek								
18-24 lata	0	4	3	1	49	3	0	0
25-34	1	7	2	1	62	1	0	3
35-44	0	5	1	3	50	0	0	3
45-54	3	3	1	2	51	1	0	6
55-64	4	8	1	1	44	1	0	6
65 lat i więcej	3	6	1	2	37	0	1	4
Miejsce zamieszkania								
Wies	2	5	2	1	33	1	0	6
Miasto do 20 tys.	3	5	0	2	48	0	0	5
20-100 tys.	0	4	2	1	61	0	0	2
101-500 tys.	3	5	3	4	57	1	1	1
501 tys.i więcej mieszk.	1	8	1	1	60	2	0	1
Wykształcenie								
Podstawowe	3	1	3	1	40	1	0	2
Zasadnicze zawodowe	3	4	2	2	38	2	0	9
Średnie	0	7	0	2	57	0	0	1
Wyższe	1	9	1	1	59	0	1	3
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier.,inteligencja	1	7	0	1	66	1	0	1
Prac.umysł.niż.szczebła	0	9	0	4	58	0	0	2
Pracownicy fiz.- umysł.	0	6	0	2	63	0	0	5
Robotnicy wykwalifikowani	2	5	2	2	53	1	0	4
Robotnicy niewykwalifik.	3	0	6	0	44	10	0	4
Rolnicy	0	12	0	4	17	0	0	16
Pracujący na własny rach.	2	3	2	0	61	0	0	6
Bierni zawodowo								
Renciści	10	7	4	0	36	0	0	4
Emeryci	2	6	1	2	39	0	0	3
Uczniowie i studenci	0	2	2	0	55	3	0	0
Bezrobotni	2	0	5	0	44	0	0	3
Gospodynie domowe i inni	3	0	0	8	58	0	0	0
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	1	4	2	3	61	0	0	3
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	0	8	0	2	61	2	0	3
sekt. pryw. poza rolnict.	1	6	1	1	59	2	0	2
prywatnym gosp. rolnym	0	12	0	4	17	0	0	19
Dochody na jedną osobę								
Do 300 zł	8	7	14	0	27	0	0	7
301-500	3	11	1	1	37	5	0	1
501-900	3	6	1	0	46	1	0	5
901-1200	1	2	2	4	56	0	0	1
Powyżej 1200 zł	0	7	1	2	62	1	1	2
Ocena własnych war. mater.								
Złe	5	9	4	2	29	1	0	3
Średnie	2	5	1	2	45	0	0	6
Dobre	1	4	1	2	60	1	0	2
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	6	1	0	0	32	0	0	2
Raz w tygodniu	1	3	3	2	44	1	0	4
1-2 razy w miesiącu	4	4	0	1	61	1	0	5
Kilka razy w roku	1	10	1	2	60	0	1	3
W ogóle nie uczestniczy	0	15	0	2	60	3	0	1
Poglądy polityczne								
Lewica	2	25	0	2	48	1	0	4
Centrum	2	4	1	1	54	1	0	5
Prawica	1	1	2	1	50	0	0	1
Trudno powiedzieć	4	2	3	3	38	2	0	5

(continued)

Tabela 2 cd.

(%)

	Prawica RP	PiS	Samoobrona	UPR	Inne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	0	22	0	0	1	13	732
Płeć							
Mężczyźni	0	24	1	1	1	9	348
Kobiety	1	20	0	0	0	15	384
Wiek							
18-24 lata	0	24	0	1	0	15	110
25-34	0	7	1	1	1	13	123
35-44	0	27	1	1	2	8	118
45-54	1	23	0	0	1	9	143
55-64	1	21	0	0	1	13	123
65 lat i więcej	1	28	0	0	0	19	114
Miejsce zamieszkania							
Wieś	0	27	1	0	1	18	247
Miasto do 20 tys.	1	25	0	0	0	10	100
20-100 tys.	1	16	0	0	0	14	145
101-500 tys.	0	17	0	0	0	10	119
501 tys.i więcej mieszk.	1	18	0	2	1	4	121
Wykształcenie							
Podstawowe	0	23	1	0	1	22	159
Zasadnicze zawodowe	0	26	1	0	0	12	178
Średnie	0	21	0	0	0	10	263
Wyższe	2	14	0	1	1	8	132
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	1	16	0	0	1	5	72
Prac.umysł.niż.szczebla	0	19	0	1	1	6	85
Pracownicy fiz.- umysł.	0	17	0	0	0	6	48
Robotnicy wykwalifikowani	0	25	0	0	0	6	64
Robotnicy niewykwalifik.	0	19	0	0	0	15	27
Rolnicy	0	26	4	0	0	21	45
Pracujący na własny rach.	0	13	0	3	0	10	36
Bierni zawodowo							
Renciści	0	25	0	0	0	13	59
Emeryci	1	27	0	0	0	19	143
Uczniowie i studenci	0	23	0	1	0	14	73
Bezrobotni	0	21	3	0	3	19	53
Gospodynie domowe i inni	0	15	0	0	0	15	27
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	1	19	0	1	1	6	103
spółce właścicieli	0	20	0	0	0	4	59
prywatnych i państwa	0	18	0	1	0	8	160
sekt. pryw. poza rolnict.	0	22	4	0	2	21	45
prywatnym gosp. rolnym	0	22	4	0	2	21	45
Dochody na jedną osobę							
Do 300 zł	0	13	5	0	0	19	32
301-500	0	27	0	0	1	11	76
501-900	0	26	0	0	0	13	141
901-1200	1	23	0	0	0	10	96
Powyżej 1200 zł	1	19	0	2	1	3	121
Ocena własnych war. mater.							
Złe	0	29	1	1	0	17	132
Średnie	0	22	1	0	0	15	278
Dobre	0	18	0	0	1	9	322
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	1	35	0	0	1	22	55
Raz w tygodniu	0	26	0	0	1	14	402
1-2 razy w miesiącu	1	15	0	0	1	8	93
Kilka razy w roku	0	14	0	0	0	9	116
W ogóle nie uczestniczy	0	5	2	3	0	8	67
Poglądy polityczne							
Lewica	0	9	2	0	0	6	97
Centrum	1	15	1	0	1	13	229
Prawica	0	35	0	0	0	7	274
Trudno powiedzieć	0	14	0	1	0	29	132